

УДК 657

Штокайло Олександр, Теслюк Денис

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя (Україна)

**ВПРОВАДЖЕННЯ ЗВІТНОСТІ ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В СИСТЕМУ
БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ
В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

Shtokailo Oleksandr, Tesliuk Denys

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ternopil (Ukraine)

**IMPLEMENTATION OF SUSTAINABILITY REPORTING IN THE
ACCOUNTING AND FINANCIAL REPORTING SYSTEM OF ENTERPRISES IN
UKRAINE: CHALLENGES AND PROSPECTS**

У 2025 році в Україні розпочинається новий етап трансформації системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності, пов'язаний із впровадженням звітності зі сталого розвитку. Цей процес є частиною гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами, зокрема Директивою ЄС 2022/2464 (CSRD) та Європейськими стандартами звітності зі сталого розвитку (ESRS). Звітність зі сталого розвитку передбачає комплексне висвітлення екологічних, соціальних та управлінських (ESG) аспектів діяльності підприємств. Вона має на меті підвищити прозорість бізнесу, сприяти відповідальності перед суспільством і залученню інвестицій. Впровадження цієї звітності є важливим кроком для інтеграції українських компаній у європейський економічний простір [1; 2]. Законопроект Міністерства фінансів України, оприлюднений у 2025 році, пропонує внести зміни до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», якими передбачено обов'язкове складання, подання та оприлюднення звітності зі сталого розвитку для певних категорій підприємств. Зокрема, це великі підприємства з понад 500 працівниками, материнські компанії великих груп та підприємства, цінні папери яких торгуються на регульованому ринку. Перший звітний період для великих підприємств встановлено на 2026 рік, для середніх і малих підприємств – на 2028 рік [3]. Впровадження звітності зі сталого розвитку вимагає суттєвих змін у системі бухгалтерського обліку підприємств. По-перше, необхідно інтегрувати нові вимоги до розкриття інформації про вплив діяльності на екологію, соціальні аспекти та управління. Це передбачає розробку нових процедур збору, обробки та аналізу даних, що виходять за межі традиційних фінансових показників. По-друге, звітність зі сталого розвитку має бути узгоджена з фінансовою звітністю та включена до звіту про управління, що підвищує її значущість для користувачів інформації.

Одним із основних викликів є формування нормативно-правової бази, яка б чітко регламентувала вимоги до складання звітності зі сталого розвитку. На сьогодні в Україні відсутні прямі зобов'язання щодо такої звітності, але вже створюється відповідна нормативна база, що передбачає гармонізацію з європейськими стандартами ESRS. Стратегія запровадження ESRS передбачає поетапне впровадження звітності до 2030 року з поступовим розширенням кола підприємств, які її складають, та обов'язковим аудитом звітів. Важливою складовою є оновлення критеріїв класифікації підприємств за розміром і галузевою ознакою з урахуванням вимог ЄС. Це дозволить визначити коло суб'єктів, які підпадають під обов'язок звітування, і забезпечити рівні умови для українських підприємств на європейському ринку. Законопроект також передбачає особливості ведення бухгалтерського обліку державними підприємствами та компаніями з державною часткою понад 50%, що має підвищити якість і прозорість їх звітності. Звітність зі сталого розвитку включає інформацію про вплив підприємства на довкілля, соціальну сферу, дотримання прав людини, антикорупційні заходи та

управління ризиками. Така інформація є важливою для інвесторів, кредиторів і інших зацікавлених сторін, які все більше орієнтуються на ESG-фактори при прийнятті рішень. Відповідно, якісна звітність зі сталого розвитку підвищує довіру до підприємства і сприяє залученню довгострокових інвестицій. Впровадження нових стандартів вимагає значних інвестицій у інформаційні системи та підготовку персоналу. Підприємствам необхідно розробити внутрішні політики і процедури збору даних з різних підрозділів, що забезпечить повноту і достовірність інформації. Особливо складним є забезпечення узгодженості даних зі сталого розвитку з фінансовою звітністю, що вимагає інтегрованого підходу до обліку. Водночас, автоматизація процесів збору і обробки даних може значно полегшити цю роботу.

Одним із важливих аспектів є підвищення кваліфікації бухгалтерів, фінансових аналітиків та менеджерів із сталого розвитку. Вони повинні володіти знаннями не лише у сфері традиційного фінансового обліку, а й у питаннях екологічної та соціальної відповідальності, методах оцінки ESG-ризиків і можливостей. Професійні навчальні програми та тренінги стануть ключовим інструментом для успішного впровадження звітності зі сталого розвитку. Важливим є також питання аудиту звітності зі сталого розвитку. На відміну від традиційної фінансової звітності, аудит ESG-звітів має свої особливості, пов'язані з оцінкою нефінансових показників та їх відповідністю встановленим стандартам. В Україні планується поступове впровадження аудиту такої звітності, що підвищить її достовірність і довіру користувачів. Це стане додатковим стимулом для підприємств дотримуватися високих стандартів сталого розвитку [1].

Підприємства, що вже розпочали підготовку до впровадження звітності зі сталого розвитку, відзначають позитивний вплив цього процесу на внутрішні управлінські рішення. Збір і аналіз ESG-даних дозволяє краще розуміти ризики і можливості, пов'язані з екологічними та соціальними факторами. Це сприяє формуванню більш ефективної стратегії розвитку, що враховує інтереси всіх зацікавлених сторін. Таким чином, звітність зі сталого розвитку стає не лише обов'язком, а й інструментом конкурентної переваги. Важливим є також питання взаємодії звітності зі сталого розвитку з іншими видами звітності, зокрема фінансовою, податковою та звітністю з корпоративного управління. Інтеграція цих звітів дозволить знизити адміністративне навантаження на підприємства і підвищити якість інформації. Це потребує розробки уніфікованих форматів і стандартів подання інформації, що є одним із завдань нормативно-правового регулювання.

Таким чином, звітність зі сталого розвитку стає не лише нормативною вимогою, а й важливим інструментом управління, що відкриває нові можливості для підприємств в Україні. Вона сприяє формуванню більш відповідального, прозорого і конкурентоспроможного бізнес-середовища, що відповідає викликам сучасності і очікуванням суспільства.

Список використаних джерел:

1. Черниш Л., Штанцель С., Ушаков Ф., Черновол В. ESRS-звітність в Україні: впровадження європейських стандартів. URL: <https://www.bdo.ua/uk-ua/insights-2/information-materials/2025/esrs-reporting-in-ukraine-implementing-european-standards> (дата звернення: 06.05.2025).
2. Скок А. Що таке CSRD і чому вона важлива для бізнесу в Україні?. URL: <https://www.bdo.ua/uk-ua/insights-2/information-materials/2025/what-is-csrd-and-why-it-is-important-for-business-in-ukraine> (дата звернення: 06.05.2025).
3. Мінфін пропонує запровадити звітність із сталого розвитку. 7eminar: веб-сайт. URL: <https://7eminar.ua/news/4722-minfin-proponuje-zaprovaditi-zvitnist-iz-stalogo-rozvitku> (дата звернення: 10.05.2025).